

blive tale om, må søge sin begrundelse i ønsket om at imødekomme elevernes personlige interesser *inden for områder, der er uden direkte betydning for deres fortsatte uddannelse*. I overensstemmelse hermed åbner lovforslaget mulighed for, at eleverne inden for disse områder kan *tilvælge* nye fag på 8.-10. klassetrin, ligesom der allerede fra 7. klassetrin kan tilbydes dem fortsat undervisning inden for det praktisk-musiske fagområde (§ 9). For disse fags vedkommende kan princippet om den sammenholdte klasse endvidere fraviges ved, at undervisningen kan være fælles for flere klasser eller klassetrin (§ 23, stk. 2), og der er yderligere åbnet mulighed for en begrænset valgfrihed inden for den enkelte klasse (§ 4, stk. 8). Endelig må også bestemmelsen om undervisning i fritiden (§ 3, stk. 3) ses i denne sammenhæng.

For så vidt angår de fag, der må tillægges *direkte betydning for elevernes fortsatte uddannelse*, må udgangspunktet derimod være, at fagene forbliver obligatoriske for alle indtil grundskolens afslutning, og at der ikke foregår nogen opdeling af eleverne inden for det enkelte fag. Dette må gælde, selv om det iøvrigt overlades til forældrene og eleverne selv at afgøre, hvorledes opdelingen skal finde sted. Erfaringerne har nemlig vist, at forældrene og eleverne i så henseende ofte lader sig lede af, hvilken uddannelsesmæssig kompetence der er knyttet til de forskellige valgmuligheder, og af hjemmets traditions- og miljøbestemte holdning til spørgsmålet om videregående uddannelse.

I det omfang det skønnes nødvendigt for at — for at kunne tilgodese elevernes individuelle forudsætninger — at fravige princippet om sammenholdte klasser, må det derfor være en betingelse, at der ikke knyttes formel uddannelsesmæssig kompetence til de forskellige valgmuligheder. I modsat fald vil det ikke være muligt at fastholde den *grundtanke, at elevernes reelle uddannelsesmuligheder ikke må begrænses af de valg, som de stilles overfor i folkeskolen*. Dette indebærer tillige, at de efterfølgende uddannelser må kunne supplere den enkelte elevs forudsætninger i nødvendigt omfang.

Efter lovforslagets § 4 er de her omtalte fag *obligatoriske* for eleverne indtil grundskolens afslutning, bortset fra tysk (jfr. bemærkningerne til § 4, stk. 3). *Inden for de enkelte fag* opretholder lovforslaget en mulighed for en begrænset organisatorisk differentiering på 8.—10. klassetrin (§ 8). Der henvises herom i det hele til bemærkningerne til den pågældende bestemmelse. Det skal dog understreges her, at den foreslåede ordning adskiller sig principielt fra den nuværende deling af eleverne efter 7. klassetrin derved, at ordningen er frivillig for de stedlige skole-

myndigheder, *at* den kun omfatter et begrænset antal fag, *at* de to kurser har samme mål og indhold, og *at* elevernes placering ikke i sig selv får betydning for deres videre uddannelse.

I de tilfælde, hvor undervisningen i de i § 8 nævnte fag gennemføres uden nogen kursusopdeling, må den nødvendige hensyntagen til de enkelte elevs særlige forudsætninger ske ved, at selve undervisningen „individualiseres“, d. v. s. igennem pædagogisk differentiering. Også med henblik på denne mulighed er det imidlertid vigtigt at gøre sig klart, at udtrykket „individualiseret undervisning“ blot betegner en undervisning, der tager hensyn til den enkelte elevs særlige forudsætninger, og at en sådan undervisning kan have to principielt forskellige mål, der må realiseres på hver sin måde.

Hvis individualiseringen udspringer af et ønske om, at alle børn skal have udviklet deres særpræg, deres særlige talenter, muligheder eller interesser, kan dette eksempelvis søges opnået ved et *individuel stofvalg*, eventuelt på bekostning af noget fælles stof. Hvis individualiseringen derimod skyldes ønsket om, at alle børn skal nå de samme mål og så vidt muligt lære lige meget, må undervisningen tilpasses de enkelte børns forudsætninger gennem *individuel optræning og støtte*, d. v. s. først og fremmest ad metodisk vej.

Det siger sig selv, at de hensyn, der taler for at arbejde mod samme faglige mål, når undervisningen foregår i sideløbende kurser, også må gælde, hvor undervisningen i de pågældende fag individualiseres inden for den sammenholdte klasses rammer.

3. Folkeskolens fagkreds.

Lovforslagets *obligatoriske* fagkreds svarer stort set til den gældende lovs, jfr. lovforslagets § 4 og de hertil knyttede bemærkninger. Folkeskolens Læseplansudvalg har i sit notat redegjort for sine overvejelser om undervisningsstoffets organisation og om de problemer, der knytter sig til den såkaldte fagtrængsel i skolen, men udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå nogen af de hidtil obligatoriske fag gjort frivillige for eleverne eller for skolerne eller for at foreslå nye obligatoriske fag, bortset fra samtidsorientering på 8.—10. klassetrin. Der henvises herom til de i Notatets afsnit 4 og 5.1 fremsatte synspunkter, som ministeriet i hovedsagen kan tilslutte sig.

Derimod har læseplansudvalget stillet forslag om, at der åbnes mulighed for at optage yderligere en række *frivillige* fag som „valgfag“ i folkeskolens fagkreds, og dette forslag er imødekommet ved udformningen af lovforslagets § 9, jfr. bemærkningerne hertil.